

ЛЕКЦІЯ 12. ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ СПОРТИВНИМИ ЗМАГАННЯМИ

Мета: *засвоїти основні функції органів управління; розглянути функціональний зміст діяльності адміністративних органів; ознайомитися з функціями організаційного комітету з підготовки та проведення змагань.*

План

1. Основні функції органів управління.
2. Організаційний комітет із підготовки та проведення змагань.
3. Функціональний зміст діяльності адміністративних органів.

Ключові терміни та поняття: *адміністративне управління, програмно-методичне забезпечення, фінансова функція, управлінська функція, органи управління.*

1. Основні функції органів управління

Організація управління спортивними змаганнями, поряд із плануванням, регулюванням і контролем, є провідною функцією. По суті, вона являє собою визначення суб'єктів і об'єктів управлінської діяльності з наділенням їх відповідними функціональними правами й обов'язками.

Організація спортивних заходів передусім передбачає:

- ❖ окреслення функцій органів управління з підготовки та проведення змагань;
- ❖ створення організаційного комітету з підготовки та проведення змагань;
- ❖ визначення функціонального змісту діяльності адміністративних органів різного рівня.

Основні функції органів галузевого управління змаганнями реалізуються організацією, підприємством будь-якого рівня та масштабу. Очевидно, що при цьому дещо змінюється конкретна цільова спрямованість і зміст функцій залежно від місцевих умов, характеру діяльності та масштабу даної організації або підприємства.

Основні функції органів управління:

- **адміністративне управління** у сфері фізичної культури та спорту. Розробка в межах своєї компетенції державної політики у сфері фізичної культури та спорту. Підготовка проєктів законів та інших нормативно-правових актів із питань проведення змагань. Розробка й участь у спільній з компетентними органами підготовці нормативно-правових основ і відповідних документів, що регулюють діяльність фізкультурно-спортивних організацій, а також інших організацій та установ, що перебувають у сфері юрисдикції органа управління. Дотримання правових основ і адміністративне регулювання розвитку й функціонування фізкультурно-спортивного руху,

системи фізичного виховання та змагальної діяльності. Видання нормативних і розпорядчих актів;

- **організація управління.** Розробка й твердження, введення в практику інструкцій та рекомендацій з організації та забезпечення специфічної управлінської діяльності в системі змагань.

Повсюдне застосування єдиної стандартної службової документації – формулярів звітності, документованої інформації про умови й вимоги Єдиної спортивної класифікації, протоколів спортивних змагань. Розробка державних програм з оздоровлення населення засобами фізичної культури та спорту, безпосередньо через спортивні заходи;

- **прогнозування та планування** розвитку фізичної культури та спорту і, зокрема, спортивних змагань, розробка концепцій і перспективних програм розвитку й функціонування фізкультурно-спортивного руху, системи фізичного виховання. Формування здорового способу життя населення країни;

- **професійна підготовка кадрів.** Система освітніх закладів професійної підготовки кадрів різних рівнів (інструктор, бакалавр, магістр та ін.) і фінансове забезпечення навчальних закладів і установ післядипломної освіти. Навчання, виховання, підбір, розміщення, підвищення кваліфікації, контроль за виконанням професійної діяльності. Атестація фізкультурно-спортивних кадрів. Участь в атестації та акредитації відомчих освітніх закладів;

- **програмно-методичне забезпечення** освітніх закладів компонентами освітніх стандартів; кваліфіковане обґрунтування й виклад державної системи фізичного виховання населення. Забезпечення розробки та створення єдиних навчальних планів, програм, нормативів, спеціальних методичних вказівок, рекомендацій, що уточнюють технологію виконання основних програмних документів зі змагальної діяльності.

Розробка й упровадження типових програмно-методичних документів, які регламентують здійснення необхідної діяльності й досягнення бажаних результатів у змаганнях.

- **науково-дослідна робота.** Планування, координація й організація галузевої науково-дослідної роботи;

- **пропаганда фізичної культури та спорту.** Розробка із зацікавленими й компетентними організаціями перспективних комплексних планів із пропаганди фізичної культури й здорового способу життя, спорту і олімпізму. Організація системи пропаганди фізичної культури і спорту з використанням усіх засобів і каналів масової інформації та комунікації;

- **розвиток матеріально-технічної бази** для проведення спортивних заходів. Виявлення потреб і формування замовлень на матеріально-технічне забезпечення. Контроль за задоволенням потреб. Оптимізація ринкових відносин у сфері розвитку матеріально-технічної бази фізичної культури та спорту;

- **організація медико-біологічного обслуговування** тих, хто займається фізичними вправами, спортом, і учасників змагань. Постановка

вимог і завдань перед органами і службами охорони здоров'я. Спільна з компетентними організаціями розробка умов медичного обслуговування. Контроль за виконанням обов'язкових медичних процедур спортсменами, за здійсненням лікарського контролю. Участь у розробці заходів щодо допінг-контролю;

- **зовнішні та міжнародні зв'язки.** Представництво в зовнішніх організаціях, установах, у тому числі в міжнародних спортивних об'єднаннях. Організація виступів спортсменів на міжнародних змаганнях, а також фахівців на міжнародних конгресах і семінарах. Регулювання комерційних взаємин із закордонними партнерами.

2. Організаційний комітет із підготовки та проведення змагань

Проведення змагань державними органами управління фізичною культурою і спортом на різних етапах їхньої організації спрямоване на забезпечення виконання основного завдання – залучення населення до занять фізичною культурою і спортом і передбачає тісну взаємодію трьох рівнів управління цим процесом: обласного; міського й районного; колективів фізичної культури. Кожний із трьох рівнів має свої підрівні виконавчих органів, організацій, служб, задіяних у вирішенні відповідних завдань з організації підготовки та проведення спортивних заходів, починаючи від масових стартів у колективах фізкультури, міських і районних змагань і вище.

Практика показує, що кожний із трьох рівнів відіграє певну роль і виконує специфічні функції, їхня взаємодія відбувається протягом усього року. Разом з тим існує певна послідовність у вирішенні організаційних питань з урахуванням рівнів управління. Даний процес неможливий без прийняття відповідних рішень державного рівня, а також рішень територіальних органів управління з фізичної культури та спорту, які визначають організації, які здійснюють виконавчу юридичну функцію та організації, які виділяють фінансові кошти для створення необхідної спортивної бази та проведення змагань.

Фінансова функція. Нормативно-правові акти про проведення комплексних змагань на рівні держави, прийняті органом виконавчої влади. Постановою або розпорядженням керівника створюється оргкомітет із проведення змагань. Оргкомітет очолює звичайно губернатор області або його заступник. Це постійно діючий орган, що формує необхідні служби, ухвалює рішення щодо реалізації завдань даної постанови (розпорядження), здійснює контроль за виконавцями різних служб (підрозділів), органів місцевого самоврядування та їхніх ланок.

Усе це дозволяє виокремити й **управлінську функцію.**

Отже, коли спрацьовує перший рівень, потім включається рівень органів місцевого самоврядування, які в силу свого статусу виконують виконавчо-розпорядницьку функцію.

Адміністраціям органів місцевого самоврядування доручається забезпечити керівництво й контроль за організацією та ходом проведення

змагання на місцях, а також підготовку команд до участі в комплексних заходах. Адміністрації органів місцевого самоврядування приймають постанови (розпорядження) про проведення своїх чемпіонатів, першостей. Створюються оргкомітети, очолювані здебільшого головами адміністрацій або їхніми заступниками.

Управлінська функція властива також муніципальним утворенням і органам місцевого самоврядування.

Третій рівень - колективи фізичної культури. У силу того, що саме в них є всі основи масової фізичної культури та спорту, ця ланка вимагає особливого ставлення та підходу.

Важливі рішення організацій та органів місцевого самоврядування можуть поліпшити процес розвитку масової фізичної культури та спорту, сприяти створенню необхідних елементарних умов для організації дозвілля населення, утвердженню здорового способу життя.

Більшість суб'єктів проводять комплексні заходи, а саме фінальні змагання не в містах і райцентрах, а на базі підприємств, організацій, освітніх закладів. Краще, коли розуміння вищестоящими організаціями проблем низової ланки поєднується з ініціативою самих керівників і активу у вирішенні питань, пов'язаних із масовим спортом.

Як правило, до складу оргкомітету з підготовки та проведення комплексних заходів входять, у силу їхніх службових функцій, наприклад, на міському рівні: голова (мер) адміністрації міста – голова оргкомітету, заступник голови адміністрації (мера) міста – заступник голови оргкомітету.

На правах членів до складу оргкомітету входять:

- ✓ керівник органа з фінансової та податкової політики;
- ✓ керівник органа з фізичної культури і спорту;
- ✓ керівник органа з охорони здоров'я;
- ✓ керівник органа внутрішніх справ;
- ✓ керівник органа житлово-комунального господарства;
- ✓ керівник органа з торгівлі;
- ✓ керівник органа громадського харчування;
- ✓ керівник органа з культури;
- ✓ керівник органа у справах молодіжної політики.

3. Функціональний зміст діяльності адміністративних органів

Оргкомітет з підготовки та проведення змагань створюється згідно з постановою (розпорядженням) першої посадової особи виконавчої влади суб'єкта країни. Очолює оргкомітет перша посадова особа виконавчої влади суб'єкта країни або його заступник. Його заступниками є голови комітетів (департаментів), органів управління з фізичної культури і спорту, а також керівник органа управління залежно від того, який комплексний захід проводиться. Наприклад, якщо проводиться спартакіада вишів або учнів закладів загальної середньої освіти, то призначається керівник органа з науки і освіти; спартакіада серед сільського населення – керівник органа із сільського господарства; спартакіада серед інвалідів – керівник органа

соціального захисту населення і так за іншими галузями.

До складу оргкомітету включаються керівники галузей, задіяних у проведенні змагань: із культури; з охорони здоров'я; з торгівлі та громадського харчування; внутрішніх справ; засобів масової інформації та ін.

Функції оргкомітету:

- ✓ оргкомітет відповідає за підготовку та проведення комплексних змагань; розподіляє обов'язки між членами оргкомітету й затверджує запропонований ними план організаційної підготовки й проведення змагань;
- ✓ заслуховує звіти керівників галузевих управлінь і органів місцевого самоврядування про хід виконання намічених заходів;
- ✓ надає необхідне сприяння у вирішенні питань, пов'язаних з організацією та проведенням комплексного заходу;
- ✓ безпосередньо керує службами з різних напрямків під час проведення комплексного заходу;
- ✓ забезпечує підбиття підсумків комплексного заходу;
- ✓ аналізує підсумки комплексних заходів, надає інформацію керівникам територіальних громад і головам адміністрацій.

Органи управління з фізичної культури та спорту.

У зв'язку з тим, що комплексні заходи проходять щороку, організаційні питання стосовно їх підготовки та проведення постійно знаходяться на порядку денному в роботі органів управління з фізичної культури та спорту.

Шляхом взаємодії, інтеграції засобів і зусиль вони вирішують необхідні питання в межах своєї компетенції:

- ✓ розглядають заявки керівників територіальних громад, адміністративних центрів, що претендують на проведення змагань, і вносять свої пропозиції у вищестоящі організації;
- ✓ готують матеріали спільної постанови про проведення комплексних заходів;
- ✓ розробляють положення про комплексний захід, затверджують його та направляють у територіальні органи управління фізичною культурою та спортом та органи місцевого самоврядування;
- ✓ передбачають виділення засобів на проведення комплексних заходів відповідно до кошторису витрат, затвердженого керівником органа управління з фізичної культури та спорту;
- ✓ направляють на місця методичні рекомендації з підготовки спортивних споруд; роблять заявки в торговельні й комерційні організації для забезпечення спортивним інвентарем і обладнанням;
- ✓ направляють на місце проведення комплексного заходу інформацію щодо програми змагань, кількості команд і учасників, переліку необхідного інвентарю й обладнання за видами спорту;
- ✓ обговорюють ескіз емблеми й символіки комплексного заходу та направляють замовлення на виготовлення атрибутики: знаки, вимпели, афіші, медалі, візитівки;
- ✓ призначають працівників, відповідальних за проведення та підготовку окремих служб (транспорту, місць розміщення, харчування й

торгівлі, спортивних споруд, культурної програми, ритуалів урочистого відкриття та закриття), відповідальних за прийом почесних гостей;

- ✓ затверджують головного суддю, головного секретаря, їхніх заступників, а також формують склад суддівської колегії. Разом із главою суддівської колегії регулюють основні напрямки з підготовки до суддівства змагань;

- ✓ координують взаємодії організацій на всіх рівнях територіальних органів управління з фізичної культури та спорту, здійснюють контроль за виконанням намічених заходів, затверджених оргкомітетом (організація служб: харчування; транспорту (повітряного, річкового, автомобільного); медичного обслуговування; охорони громадського порядку; культурної програми);

- ✓ взаємодіють із засобами масової інформації (газети, журнали, радіо, телебачення), комплектують пресцентр і призначають його керівника;

- ✓ відправляють у відрядження на місця проведення комплексних заходів головну суддівську колегію для консультацій та прийому спортивних споруд (за графіком);

- ✓ організують цілеспрямовані відрядження для надання допомоги державним і муніципальним органам управління фізичною культурою і спортом;

- ✓ підбивають підсумки участі команд районів і міст у комплексному заході; вносять пропозиції в оргкомітет стосовно нагородження кращих суддів, членів оргкомітету; нагороджують свій актив.

Управління на районному / міському рівні.

Оргкомітет створюється за рішенням адміністрації державних органів управління, територіальних громад і адміністративних центрів та вирішує завдання з організації та проведення у своєму місті або районі комплексного заходу згідно з календарем; звітує про свою роботу перед оргкомітетом, призначеним для проведення комплексного заходу.

Оргкомітет вирішує завдання в межах своєї компетенції:

- ✓ організує роботу з кооперування засобів підприємств і організацій для створення спортивної бази, необхідної для проведення комплексного заходу;

- ✓ керує роботою з організації першого й другого етапів (районний, міський, змагання колективів фізичної культури) комплексного заходу;

- ✓ заслуховує звіти керівників про хід виконання намічених заходів;

- ✓ аналізує підсумки проведення районних і міських змагань;

- ✓ направляє підсумкову інформацію керівникам організацій, підприємств, установ та ін.;

- ✓ сприяє підготовці збірної команди (району, міста) до участі в обласних змаганнях;

- ✓ організує роботу служб державного управління, адміністративно-територіальних одиниць (району, міста), задіяних у комплексних заходах.

Територіальні органи управління з фізичної культури та спорту.

На етапах організації та проведення комплексних змагань у місті,

районі органи управління:

- ✓ готують матеріали для рішень вищих органів управління з проведення міських або районних змагань; розробляють положення про районні, міські змагання й направляють у колективи фізичної культури;
- ✓ передбачають виділення фінансування на проведення змагань, відповідно до кошторису витрат;
- ✓ розробляють план основних заходів із підготовки до змагань;
- ✓ забезпечують контроль за проведенням масових змагань;
- ✓ затверджують головного суддю (міських, районних) змагань, а також суддів за видами спорту й формують склад суддівської колегії;
- ✓ координують взаємодію організацій, задіяних у проведенні змагань, здійснюють контроль за виконанням заходів, затверджених оргкомітетом, діяльністю служб із розміщення; транспорту; харчування; медичного й культурного обслуговування; забезпечення громадського порядку; підготовки та прийому до експлуатації спортивних споруд;
- ✓ готують пропозиції для органів місцевого самоврядування щодо заслуховування звітів керівників підприємств, голів адміністрацій місцевого самоврядування про створення необхідних умов для проведення масових змагань;
- ✓ надають допомогу колективам фізичної культури в організації та проведенні масових змагань;
- ✓ підбивають підсумки участі команд колективів фізичної культури в районних і міських змаганнях; вносять пропозиції до оргкомітету стосовно нагородження кращих активістів.

На етапі підготовки до проведення комплексних заходів, а також участі в них місцеві органи управління з фізичної культури і спорту:

- ✓ вносять в органи місцевого самоврядування, а також в органи управління з фізичної культури і спорту пропозиції на проведення комплексного заходу на даній території;
- ✓ координують виконання плану заходів районними та міськими організаціями, які проводять комплексні змагання;
- ✓ визначають перелік необхідного інвентарю й обладнання за видами спорту;
- ✓ на основі запропонованого сценарію розробляють разом із комітетом культури сценарій урочистого відкриття та закриття обласних змагань і затверджують його на оргкомітеті;
- ✓ відповідають за комплектування, підготовку й відправлення команд для участі в комплексних заходах;
- ✓ інформують і висилають у вищестоящу організацію попередні заявки на участь у змаганнях.

Управління на рівні первинних фізкультурних осередків.

На рівні керівників підприємств, організацій, установ реалізуються такі функції:

- ✓ вирішення завдань, визначених постановами та розпорядженнями органів державного управління й муніципальних установ щодо виконання

заходів, затверджених вищестоящим оргкомітетом;

✓ сприяння зміцненню фізкультурного руху в своєму колективі: вдосконалення матеріальної бази для занять масовою фізичною культурою і спортом; сприяння в проведенні масових змагань за визначеною програмою; надання пропозицій органам місцевого самоврядування щодо проведення на своїй базі змагань; сприяння в підготовці збірних команд, окремих спортсменів зі свого колективу фізичної культури; заохочення спортсменів і організаторів.

На рівні колективу фізичної культури:

✓ виконують рішення вищестоящих спортивних організацій щодо проведення територіальних змагань;

✓ організують роботу з удосконалення матеріальної бази з проведення масових змагань;

✓ відповідають за підготовку команд до участі в районних і міських змаганнях;

✓ заохочують кращих спортсменів, інструкторів, громадських працівників свого колективу фізичної культури.

? Питання для самоконтролю

1. Розкрийте сутність управління спортивними змаганнями.
2. Охарактеризуйте діяльність органів галузевого управління системою змагань.
3. Назвіть функції галузевого управління системою змагань.
4. Які рівні управління процесом залучення населення до занять фізичною культурою та спортом ви знаєте?
5. Які функції виконує оргкомітет змагання?
6. Надайте загальну характеристику органам управління з фізичної культури і спорту.
7. Які функції виконують органи управління районного та міського рівнів в організації змагань?
8. Які завдання покладаються на територіальні органи управління щодо проведення змагань?
9. Які функції реалізуються в первинних колективах стосовно підготовки до проведення змагань?

Тести

1. *На правах членів до складу оргкомітету входять:*
  - а) керівник органа з охорони здоров'я;
  - б) керівник органа з фізичної культури і спорту;
  - в) відповіді а та б.
2. *Які матеріали готуються для ухвалення рішень вищих органів управління на етапах організації та проведення комплексних змагань у районі, місті?*
  - а) пропозиції для органів місцевого самоврядування щодо заслуховування звітів керівників підприємств, голів адміністрацій місцевого

самоврядування про створення необхідних умов для проведення масових змагань;

б) подання на комплектування, підготовку та відправлення команд для участі в комплексних заходах;

в) інформування та надсилення до вищестоящої організації попередніх заявок на участь у змаганнях.

3. Які функції реалізуються на рівні керівників підприємств, організацій, установ?

а) вирішення завдань, визначених постановами та розпорядженнями органів державного управління й муніципальних установ щодо виконання заходів, затверджених вищестоящим оргкомітетом;

б) заохочення кращих спортсменів, інструкторів, громадських працівників свого колективу фізичної культури;

в) організація цілеспрямованих відряджень для надання допомоги державним і муніципальним органам управління фізичною культурою і спортом;

4. Що включає в себе організація спортивних заходів відносно до управління спортивними змаганнями?

а) визначення основних функцій органів управління з підготовки та проведення змагань;

б) створення організаційного комітету з підготовки та проведення змагань;

в) відповіді *а* та *б*.

5. Які функції реалізує оргкомітет районного / міського рівня?

а) вирішує завдання, визначені оргкомітетом, з організації та проведення у своєму місті або районі комплексного заходу згідно з календарем;

б) на основі запропонованого сценарію розробляє разом із комітетом культури сценарій урочистого відкриття та закриття обласних змагань і затверджує його на своєму засіданні;

в) вирішує завдання, визначені постановами та розпорядженнями органів державного управління й муніципальних установ щодо виконання заходів, затверджених вищестоящим оргкомітетом;